

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-144>

УДК 330.341.1

МЕТОДИ ВИМІРЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

MEASUREMENT METHODS THE INTELLECTUAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

Небава Микола Івановичкандидат економічних наук, доцент,
Вінницький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6933-8702>**Небава Олександр Миколайович**аспірант,
Вінницький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-6993-5368>**Nebava Mykola, Nebava Oleksandr**
Vinnytsia National Technical University

Стаття присвячена актуальним питанням визначення якісного і кількісного виміру інтелектуального потенціалу підприємства. Систематизовано існуючі моделі і методи вимірювання інтелектуального потенціалу. Наявні методи оцінювання інтелектуального капіталу підприємств класифіковані на чотири групи. Перша група включає методи прямої грошової оцінки окремих компонентів інтелектуального капіталу. Методи другої групи передбачають нарахування оцінки в балах за кожний компонент інтелектуального капіталу. Методи ринкової капіталізації, що віднесені до третьої групи, спираються на підрахунок різниці між ринковою вартістю компанії та балансовою вартістю її активів. До четвертої групи відносяться методи, що передбачають розрахунок віддачі на активи компанії. Обґрунтовано, що методи третьої та четвертої груп передбачають вимір інтелектуального капіталу як цілісного об'єкту, що є цінним для управління залученням інвесторів. Для безпосереднього управління інтелектуальним капіталом компанії необхідне визначення питомої ваги окремих компонентів для чого більш придатними є методи перших двох груп. Проаналізовано та обґрунтовано, що для підприємств, які мають відносно невеликі розміри, доцільніше використовувати методи оцінки інтелектуального капіталу на основі віддачі на активи, найпоширенішими серед яких є метод розрахунку нематеріальної вартості, метод економічної доданої вартості та коефіцієнт доданої вартості інтелектуального капіталу.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальний потенціал, методи оцінювання інтелектуального потенціалу, інструменти оцінювання, малі і середні підприємства.

The article is devoted to the topical issues of determining the qualitative and quantitative measurement of the enterprise's intellectual potential. The evaluation of the intellectual potential of the enterprise is considered as an important aspect of modern management, as it makes it possible to determine intangible resources that contribute to the increase of innovative potential. Existing models and methods of measuring intellectual potential are systematized. The existing methods of evaluating the intellectual capital of enterprises are classified into four groups. The first group includes methods of direct monetary assessment of individual components of intellectual capital. The methods of the second group provide for the calculation of points for each component of intellectual capital. Market capitalization methods, which belong to the third group, are based on the calculation of the difference between the market value of the company and the book value of its assets. The fourth group includes methods involving the calculation of return on the company's assets. It is substantiated that the methods of the third and fourth groups provide for the measurement of intellectual capital as a complete object, which is valuable for managing the attraction of investors. For the direct management of the company's intellectual capital, it is necessary to determine the specific weight of individual components, for which the methods of the first two groups are more suitable. It is analyzed and substantiated that for enterprises that are relatively small in size, it is more appropriate to use methods of intellectual capital assessment based on return on assets, the most common of which are the method of calculating intangible value, the method of economic added value and the coefficient of added value of intellectual capital. The article emphasizes that the choice of a specific method of evaluating intellectual capital depends on the specifics of the enterprise's activity, the availability of information,

and the goals of the evaluation. A combination of different approaches can provide a more accurate and objective assessment of intellectual capital.

Keywords: intellectual capital, intellectual potential, methods of evaluating intellectual potential, assessment tools, small and medium-sized enterprises.

Постановка проблеми. Розвиток України та конкурентоздатність її економічної системи на етапі інформаційного, цифрового суспільства повною мірою залежить від формування та ефективного використання інтелектуального потенціалу суб'єктів господарювання. У процесах формування, використання та управління інтелектуальним потенціалом надзвичайно важливе місце займають питання оцінювання інтелектуального потенціалу підприємств, як важливого чинника підвищення ефективності інтелектуального потенціалу національної економіки. Нові виклики цифровізації економіки сприяють зростанню значущості людського капіталу, стимулюють розвиток технологій і збільшення інвестицій у інновації.

Інтелектуальний капітал підприємств формується через людський капітал працівників у поєднанні зі структурним капіталом організації. Важливими активами підприємств сьогодні є знання, креативність, інноваційний потенціал, ноу-хау та готовність до навчання. Саме ці чинники стають рушіями соціально-економічного розвитку в усьому світі.

Проте ключова проблема полягає в тому, що такі активи не знаходять відображення у фінансовій звітності. Особливості інтелектуального капіталу, зокрема його невідчутність, неадитивність, неконкурентність і невиключність, значно ускладнюють процеси його оцінювання та управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтелектуальний потенціал, його сутнісні ознаки, проблеми формування, використання та розвитку є темою багатьох наукових досліджень в останні роки. Заслугує на особливу увагу аналіз наукових підходів та методів оцінювання інтелектуального капіталу, інтелектуальної власності та інтелектуального потенціалу, що представлено у монографіях В. О. Коюди, В. В. Волікова та П. М. Цибульова [1–2]. Розробка методичних підходів до оцінювання інтелектуального потенціалу, принципів вимірювання, моделей і методів оцінки з врахуванням ознак інноваційності широко представлена у статтях таких авторів як: Зюзя А. О., Островська Г. Й., Гайдай Р. Ф., Воліков В. В., Прокопенко О. В., Сіренко О. І., Тимошенко Н. Ю. та ін. [3–7]. Проте, врахо-

вуючи динаміку змін в сучасній інформаційній економіці, питання удосконалення методичних підходів до вимірювання інтелектуального потенціалу підприємств, зокрема особливостей методів його вимірювання для підприємств малого і середнього бізнесу залишаються актуальними для подальшого дослідження.

Метою даного дослідження є системний аналіз існуючих моделей і методів вимірювання інтелектуального капіталу, спрямований на ідентифікацію універсальних та специфічних інструментів оцінки, які можна застосовувати на підприємствах малого та середнього розміру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для оцінювання складу та обсягів інтелектуального капіталу підприємств, а також його впливу на економічне зростання, розроблено й активно використовуються різноманітні моделі прогнозування та управління [10]. Деякі з них адаптовані для застосування на регіональному та національному рівнях [11]. Проте існує дефіцит досліджень, які б мали теоретико-методологічне та прикладне значення для малих і середніх підприємств.

Існуючі методики оцінювання інтелектуального капіталу компаній можна класифікувати на чотири основні групи [12]. Перша група включає методи прямої грошової оцінки окремих компонентів інтелектуального капіталу з подальшою інтеграцією цих оцінок у загальний показник. Однак, процедура декомпозиції інтелектуального капіталу та об'єднання оцінок його складових передбачає високий рівень суб'єктивності. Значна частина методів цієї групи розроблена консалтинговими компаніями, що зумовлює їх закритість і залежність від зовнішньої експертної підтримки при впровадженні.

Близькими в методологічному плані до прямих методів є методи другої групи, які передбачають нарахування оцінки в балах за кожний компонент інтелектуального капіталу. Оцінка в балах може бути більш точною, ніж чисто фінансова, оскільки нарахування балів відбувається безпосередньо в місці функціонування кожного елемента інтелектуального капіталу в організації (в окремих підрозділах, відділах). Крім того, не фінансові оцінки

можуть бути застосовані в межах некомерційних організацій, установ громадського сектору, для досягнення соціальних чи екологічних цілей, а також для вимірювання інтелектуального капіталу на рівні регіональної чи національної економічної системи.

Водночас, такі вимірювання передбачають врахування контексту функціонування інтелектуального капіталу в економічній системі, тому є специфічними для кожної організації та не претендують на універсальність.

Третя група методів – методи ринкової капіталізації – спирається на підрахунок різниці між ринковою вартістю компанії та балансовою вартістю її активів. Отримана таким чином грошова оцінка асоціюється з нематеріальними активами або з інтелектуальним капіталом компанії. Попри прозорість та простоту застосування, такі методики не можуть бути використані для неприбуткових підприємств, цінні папери яких не обертаються на фондових ринках.

До четвертої групи відносяться методи, що передбачають розрахунок віддачі на активи компанії (ROA - Return on Assets) та порівняння даного показника з аналогічним для галузі в цілому. Різниця між рівнем ROA компанії та середнім показником галузі множить на вартість матеріальних активів. Отриманий результат слугує оцінкою вартості інтелектуального капіталу компанії.

Перевага таких методів полягає у простоті їх реалізації на рівні звичайного бухгалтерського обліку компанії. Так само, як і методи третьої групи, вони часто застосовуються під час злиття чи поглинання компаній.

Вивчення існуючих моделей вимірювання інтелектуального капіталу та їх групування відповідно до базового методологічного принципу, дозволяє виявити додаткову ознаку їх класифікації. Так методи третьої та четвертої груп передбачають вимір інтелектуального капіталу як цілісного об'єкту, що беззаперечно, є цінним для управління процесами злиття та поглинання компаній, для залучення інвесторів тощо. Водночас, для безпосереднього управління інтелектуальним капіталом компанії необхідне знання його складу, структури та залежності перспектив економічного зростання підприємства від питомої ваги окремих компонентів. Для таких цілей більш придатними є методи перших двох груп. Статистичний аналіз, проведений дослідниками університету Вільнюса засвідчує, що найбільша кількість наукових публікацій з питань методів оцінки інтелектуального капіталу

компаній стосується саме «атомістичного» (покомпонентного) підходу, на відміну від «холістичного» (цілісного) підходу.

В свою чергу, серед методів покомпонентної оцінки інтелектуального капіталу компанії більшість дослідників віддають перевагу методам бальної оцінки [10]. Так найбільш популярними є методи Scandia Navigator, Balansed Scorecard, IC index.

Метод «Scandia Navigator – система навігації Скандії» був вперше застосований у 1994 році для оцінки інтелектуального капіталу, результати якої було представлено у вигляді додатку до річної звітності страхової компанії «Scandia». Відповідно до концепції, запропонованої Edvinsson та Malone, капітал компанії складається з двох основних компонентів: фінансового капіталу, який чітко відображається у бухгалтерській звітності, та інтелектуального капіталу, що базується на прихованих цінностях [13].

Інтелектуальний капітал, за цим методом, поділяється на дві складові:

– Людський капітал, який охоплює розумові здібності, навички, креативність та мотивацію працівників.

– Структурний капітал, що включає: клієнтський капітал (цінність відносин із клієнтами) і організаційний капітал, який, у свою чергу, поділяється на: інноваційну складову (потенціал створення нових ідей, технологій) та процесну складову (ефективність внутрішніх процесів).

Методика «Scandia Navigator» пропонує оцінювати успіх компанії через п'ять ключових аспектів:

1. Фінансовий аспект, що характеризує минулі досягнення компанії.

2. Процесний аспект, який відображає поточний стан операцій.

3. Клієнтський аспект, що акцентує увагу на відносинах із клієнтами.

4. Інноваційний аспект, який визначає потенціал розвитку та адаптації до змін.

5. Людський аспект, що вказує на готовність і здатність співробітників досягати нових цілей.

Загалом, метод дозволяє аналізувати як історичну ефективність компанії (фінансовий аспект), так і її поточний стан (процесний і клієнтський аспекти) та майбутні перспективи (інноваційний і людський аспекти).

Модель «Scandia Navigator» передбачає оцінку інтелектуального капіталу через розрахунок численних показників, орієнтованих на створення цінності. Основна мета методу

полягає не стільки у визначенні вартості інтелектуального капіталу, скільки у використанні цього показника як інструменту для управління вартістю, яку створює компанія, а також для виявлення «прихованих» цінностей.

Натомість метод «Balanced Scorecard» (збалансована система показників), розроблений Kaplan і Norton [14], сфокусувався на спрощенні процесу оцінки. У цьому підході виділяють чотири ключові блоки показників, які дозволяють аналізувати діяльність компанії з різних перспектив:

1. Перспектива клієнтів – як клієнти оцінюють компанію.
2. Перспектива акціонерів – фінансова ефективність і досягнення стратегічних цілей.
3. Внутрішні бізнес-процеси – наскільки ефективно компанія виконує ключові операції.
4. Навчання та розвиток – здатність компанії до постійного вдосконалення та адаптації.

Всі показники в межах методу «Balanced Scorecard» базуються на стратегічних цілях компанії в кожній із цих сфер. Гнучкість цієї моделі дозволяє адаптувати набір показників до конкретних потреб бізнесу. Наприклад, якщо стратегічна мета компанії полягає у підвищенні рівня задоволення клієнтів шляхом скорочення часу виконання замовлень, до системи показників можуть бути включені:

- середній термін поставки продукції (показник клієнтської перспективи);
- рівень дотримання планів поставок (показник внутрішніх процесів);
- ефективність навчальних заходів для прискорення обслуговування (показник навчання і розвитку);
- приріст фінансових результатів від реалізації цих заходів (фінансовий показник).

Модель «Balanced Scorecard» спрямована на забезпечення збалансованого розвитку компанії за всіма напрямками. Її призначення – надати керівництву ефективний інструмент для формулювання стратегії, оцінки її реалізації та оптимізації управління, а не для контролю окремих процесів.

Метод «IC Index – Індекс інтелектуального капіталу» спрямований на оцінку інтелектуального капіталу з акцентом на динамічні показники та залежності між приростами керованих змінних і стратегічними цілями компанії. Його мета – забезпечити керівників інформацією, необхідною для ухвалення обґрунтованих стратегічних рішень.

Згідно з розробниками цього методу Roos, Roos, Dragonetti і Edvinsson [15], основні

напрями оцінки інтелектуального капіталу включають:

1. Взаємовідносини – зосереджуються на ефективності партнерських відносин і клієнтських зв'язків.
2. Людський капітал – охоплює компетенції, навички й мотивацію співробітників.
3. Інфраструктурний капітал – стосується внутрішніх систем, процесів і технологій, які підтримують бізнес.
4. Інноваційний капітал – відображає здатність компанії створювати нові продукти, послуги або навіть підприємства.

Для кожного з цих напрямів показники оцінюються з урахуванням трьох факторів: стратегії компанії, врахування її особливостей та її місця на галузевому ринку.

На практиці метод «IC Index» може бути використаний через застосування таких індексів:

– Індекс капіталу взаємовідносин, що включає показники: приріст кількості партнерів; рівень довіри; збереження клієнтської бази; ефективність і якість каналів збуту.

– Індекс людського капіталу, що оцінюється через: реалізацію ключових факторів успіху; створення вартості на одного співробітника; ефективність і результативність навчання.

– Індекс інфраструктурного капіталу, що враховує: ефективність і результативність використання ресурсів; оптимізацію ключових бізнес-процесів; ефективність збуту.

– Індекс інноваційного капіталу, що базується на таких показниках, як: здатність створювати нові підприємства; розробка конкурентоспроможної продукції; зростання потенціалу інновацій і продуктивності.

На основі індексів, розрахованих за окремими напрямками інтелектуального капіталу, можна визначити загальний індекс для всієї діяльності компанії та виявити напрями, де спостерігаються відхилення. Це робить метод «IC Index» цінним інструментом стратегічного планування, який дає змогу прогнозувати наслідки управлінських рішень і коригувати стратегії.

Таким чином, метод «IC Index» дозволяє оцінити інтелектуальний капітал компанії як динамічний ресурс, що сприяє досягненню стратегічних цілей, і дає змогу адаптувати підхід до специфіки бізнесу та галузі.

Аналіз методів покомпонентної оцінки інтелектуального капіталу підтверджує їхню практичну цінність та високу ефективність для управління в умовах, коли конкурентні пере-

ваги формуються завдяки нематеріальним активам. Однак застосування цих методів вимагає:

1. Розробки або адаптації моделі оцінки для конкретного підприємства.
2. Визначення системи показників, яка відповідатиме стратегії та специфіці бізнесу.
3. Компетенції керівників і консультантів у реалізації цих підходів.

Водночас використання покомпонентних методів зіштовхується з певними обмеженнями. Так, суб'єктивність у баловій оцінці та відмінності в системах показників між підприємствами однієї галузі ускладнюють використання інструментів бенчмаркінгу. Це обмежує ефективність стратегічного аналізу, особливо при порівнянні конкурентів.

Підкреслимо, що доцільним є також застосування «холістичних» методів вимірювання інтелектуального капіталу, таких як методи ринкової капіталізації та розрахунку віддачі на активи. Проте методи ринкової капіталізації не підходять для компаній, акції яких не обертаються на фондовому ринку.

Звідси для більшості підприємств, які мають відносно невеликі розміри, доцільніше використовувати методи оцінки інтелектуального капіталу на основі віддачі на активи. Найпоширенішими серед таких методів, згідно з оцінками литовських дослідників [10], є:

- CIV (Calculated Intangible Value) – метод розрахунку нематеріальної вартості.
- EVA (Economic Value Added) – метод економічної доданої вартості.
- VAIC (Value Added Intellectual Coefficient) – коефіцієнт доданої вартості інтелектуального капіталу.

Ці методи забезпечують комплексну оцінку інтелектуального капіталу, враховуючи внесок нематеріальних активів у створення вартості компанії.

Метод CIV запропонований Стюартом та Луті [16; 17], визначає вартість інтелектуального капіталу як різницю між ринковою та балансовою вартістю компанії. Згідно з цим методом, якщо компанія отримує прибуток, що перевищує середній по галузі, це є результатом використання інтелектуального капіталу.

Метод EVA (Economic Value Added), або економічна додана вартість, обчислюється шляхом коригування прибутку компанії на величину витрат, пов'язаних із використанням капіталу. Хоча цей метод безпосередньо не стосується управління інтелектуальним капіталом, його ефективно використання може

опосередковано впливати на підвищення EVA. Зміна цього показника свідчить про рівень продуктивності використання інтелектуального капіталу компанії.

Найбільш релевантним для цілей даної статті є метод VAIC (Value Added Intellectual Coefficient), розроблений А. Пуліком [18]. Цей метод оцінює ефективність використання трьох основних ресурсів компанії: фізичного, людського і структурного капіталу шляхом врахування їх доданої вартості. Цей показник відображає загальну продуктивність компанії, створену в результаті використання її ресурсів. Наступні етапи розрахунку залежать від визначення вкладень кожного з трьох типів капіталу в створення доданої вартості.

Розрахунок VAIC складається з таких етапів: розрахунок ефективності людського, структурного і використовуваного капіталу. Цей показник є інтегральною оцінкою здатності компанії створювати додану вартість через використання матеріальних, людських та структурних ресурсів. Перевагами моделі VAIC є простота розрахунків (використовуються лише доступні фінансові дані та універсальність (можливість застосування до компаній різних галузей. Недоліки моделі: ігнорування фактору часу, що може призводити до недооцінки інтелектуального капіталу в довгостроковій перспективі та обмежена деталізація: не враховуються деякі аспекти, наприклад, якість інновацій чи динаміка змін.

Таким чином, модель VAIC є цінним інструментом для оцінки інтелектуального капіталу, особливо в умовах малого та середнього бізнесу. Підкреслимо, що метод VAIC вирізняється своєю простотою, доступністю необхідних даних та прозорістю інтерпретації результатів, що робить його оптимальним вибором для оцінки інтелектуального капіталу невеликих підприємств, зайнятих у сфері матеріального виробництва.

Однак, для підвищення ефективності застосування цього методу в умовах конкретної галузі, доцільно враховувати можливість його вдосконалення. Це може включати:

1. Індивідуалізацію складових VAIC шляхом адаптації до специфічних потреб тієї чи іншої галузі.

2. Виключення або додавання окремих компонентів, що мають особливе значення для досягнення стратегічних цілей специфіки підприємств.

Подальше вдосконалення методу має базуватися на емпіричному аналізі діяльності конкретних підприємств, розробці економ-

тричних моделей та перевірці адекватності їх, що підтвердить релевантність запропонованих змін до методу.

Висновки. Оцінювання інтелектуального капіталу підприємства є важливим аспектом сучасного менеджменту, оскільки дозволяє визначити нематеріальні ресурси, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу. Серед новітніх методів оцінювання інтелектуального капіталу можна виділити такі: методи ринкової капіталізації, методи рентабельності активів, методи

прямого вимірювання інтелектуального капіталу, методи збалансованих показників.

Вибір конкретного методу оцінювання залежить від специфіки діяльності підприємства, доступності інформації та цілей оцінки. Комбінація різних підходів може забезпечити більш точну та об'єктивну оцінку інтелектуального капіталу. Подальші дослідження можуть зосереджуватись на аналізі конкретних практик і інструментів, які дозволяють адаптувати управління малим і середнім бізнесом до сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коюда В. О., Воликов В. В. Інтелектуальний потенціал підприємства : монографія. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 336 с.
2. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М. Цибульова: Монографія. Київ : «К.І.С.», 2005. 448 с.
3. Зюзя А. О. Методичні підходи до оцінки інтелектуального потенціалу як важливий чинник його ефективного використання в національній економіці. *Економічний простір*, ип.. 165 (Січень), 2021. С. 76–81. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-13>
4. Островська Г. Й. Методика оцінки інтелектуального потенціалу інноваційно-орієнтованого підприємства. *Наукowyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024, (4): 141 – 148. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-4/141>
5. Гайдай Р. Ф. Оцінка інтелектуального потенціалу підприємства з урахуванням його сутнісного змісту. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т. 3. С. 191–194.
6. Воликов В. В. Принципи оцінки інтелектуального потенціалу підприємства. *БІЗНЕСІНФОРМ*. № 8. 2013. С. 243–247. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-8_0-pages-243_248.pdf.
7. Прокопенко О. В., Школа В. Ю. Оцінка рівня інтелектуального потенціалу в системі стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2010. № 1. С. 127–131.
8. Сіренко О. І. Підходи до оцінки інтелектуального потенціалу як складника інноваційного розвитку. *Менеджмент та підприємництво України: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2008. С. 312–317.
9. Тимошенко Н. Ю. Концептуальні основи діагностики інтелектуального потенціалу інноваційно активних підприємств. *Ефективна економіка*. 2012. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1153>
10. Ramanauskaitė A., Rudžionienė K. Intellectual capital valuation: methods and their classification/ Agnė Ramanauskaitė, Kristina Rudžionienė. *EKONOMIKA*. 2013. Vol. 92(2). P. 79–92. URL: www.zurnalai.vu.lt/ekonomika/article/.../802
11. Navarro J., Lopez R., Pena D. Estimation of intellectual capital in the European Union using a knowledge model. José Luis Alfaro Navarro, Víctor Raúl López Ruiz, Domingo Nevado Peña // *Proceedings of Rijeka Faculty of Economics: Journal of Economics and Business*. 2011. Vol. 29. P. 109–132.
12. Sveiby K.-E. Methods for Measuring Intangible Assets. Updated 27 April 2010. URL: <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>.
13. Edvinsson L., Malone M.S. Intellectual Capital: Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower. N.Y. Harper Business, 1997. 240 p.
14. Kaplan R. S., Norton D. P. *The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance*. Harvard Business Review. 1992. Vol. 70, no. 1. P. 71–79.
15. Roos, J., Roos, G., Dragonetti, N.C., & Edvinsson, L. (1997). Intellectual Capital: Navigating in the New Business Landscape. New York: Macmillan, Houndsmills, Basingtoke [in English]. 143 p.
16. Styuart T. (2007) Intellektual'nyy kapytal. Novyy istochnik bagatstva organizatsiy [A new source of wealth for organizations]. M. : Generations. 368 p. 7.
17. Luthy D.H. Intellectual capital and its measurement. URL: <http://www3.bus.osaka-cu.ac.jp/apira98/archives/htmls/25.htm>.
18. Pulic A. VAIC – an accounting tool for IC management: URL: <http://www.vaic-on.net/start.htm>.

REFERENCES:

1. Koyuda V. O., Volikov V. IN. (2014) Intellectual potential of the enterprise: monograph. Kharkiv: HNEU named after WITH. Kuznetsia, 336 p.
2. Management of intellectual property (2005) / Ed. P.M. Tsibulova: Monograph. Kyiv: «K.I.S», 448 p.
3. Zyuzya A. AT. (2021) Methodical approaches to the assessment of intellectual potential as an important factor in its effective use in the national economy. *Economic space*, vol. 165 (January), P. 76–81. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/165-13>
4. Ostrovska G. AND. (2024) Methodology for assessing the intellectual potential of an innovation-oriented enterprise. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. (4): 141–148. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-4/141>
5. Gaidai R. F. (2009) Assessment of the intellectual potential of the enterprise taking into account its essential content. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University*. No. 6. T. 3. P. 191–194.
6. Volikov V. IN. (2013) Principles of assessing the intellectual potential of an enterprise. *BUSINESS INFORMATION*. No. 8. P. 243-247. URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-8_0-pages-243_248.pdf
7. Prokopenko O. V., School V. Yu. (2010) Assessment of the level of intellectual potential in the system of strategic management of innovative development of enterprises. *Marketing and innovation management*. No. 1. P. 127–131.
8. Sirenko O. AND. (2008) Approaches to the assessment of intellectual potential as a component of innovative development. *Management and entrepreneurship of Ukraine: stages of formation and problems of development*. P. 312–317.
9. Tymoshenko N. Yu. (2012) Conceptual bases of diagnosis of intellectual potential of innovatively active enterprises. *Efficient economy*. No. 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1153>
10. Ramanauskaitė A., Rudžionienė K. (2013) Intellectual capital valuation: methods and their classification/ Agnė Ramanauskaitė, Kristina Rudžionienė // *EKONOMIKA*. Vol. 92(2).- PP. 79-92. URL: www.zurnalai.vu.lt/ekonomika/article/.../802
11. Navarro J., Lopez R., Pena D. (2011) Estimation of intellectual capital in the European Union using a knowledge model. José Luis Alfaro Navarro, Víctor Raúl López Ruiz, Domingo Nevado Peña // *Proceedings of Rijeka Faculty of Economics: Journal of Economics and Business*, vol. 29, p. 109–132.
12. Sveiby K.-E. (2010) Methods for Measuring Intangible Assets. Updated 27 April URL: <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>
13. Edvinsson L., Malone M.S. (1997) Intellectual Capital: Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower. *N.Y. Harper Business*, 240 p.
14. Kaplan R. S., Norton D. P. (1992) *The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance*. *Harvard Business Review*, vol. 70, no. 1, p. 71–79.
15. Roos, J., Roos, G., Dragonetti, N.C., & Edvinsson, L. (1997). Intellectual Capital: Navigating in the New Business Landscape. New York: Macmillan, Houndsmills, Basingtoke [in English]. 143 p.
16. Styuart T. (2007) Intellektual'nyy kapytal. Novyy istochnik bagatstva organizatsiy [A new source of wealth for organizations]. M. : Generations. 368 p. 7.
17. Luthy D. H. Intellectual capital and its measurement. URL: <http://www3.bus.osaka-cu.ac.jp/apira98/archives/htmls/25.htm>.
18. Pulic A. VAIC – an accounting tool for IC management: URL: <http://www.vaic-on.net/start.htm>.